EUROOPA INIMÕIGUSTE KOHTU LAHENDITE LÜHIÜLEVAADE[1] 26.10.2026 – 30.10.2026

29. oktoober 2026
Lahend kaebuste nr 44596/18, 13410/23 ja 36375/24 kohta – tõhus õiguskaitsevahend
Andreani jt vs. Itaalia
Artikkel 13

Asjaolud

Kolm kaebust puudutavad riigisiseste tsiviilkohtumenetluste ülemäärast kestust ning 24. märtsi 2001. aasta seadusega nr 89 (muudetud 7. augusti 2012. aasta seadusega nr 134) ette nähtud hüvitise maksmise õiguskaitsevahendi tõhusust. Nimetatud seadust tuntakse üldjuhul „Pinto seaduse" nime all. Selle seadusega kehtestati hüvitise ülempiir, mille kohaselt ei tohi hüvitis ületada algse kohtumenetluse vaidluseseme väärtust.

Pinto seaduse alusel taotlesid kaebajad hüvitist nende menetluste ülemäärase kestuse eest, milles nad olid menetlusosalised. Neile mõisteti välja summad, mis vastasid põhimenetluste vaidluseseme väärtusele, st Pinto seaduse § 2 bis lõike 3 alusel makstava hüvitise maksimumsummale.

Tuginedes EIÕK artikli 6 lõikele 1 ja artiklile 13, leiavad kaebajad, et Itaalia riigisisesed kohtumenetlused kestsid ülemäära kaua ning et neil puudus selles osas tõhus riigisisene õiguskaitsevahend.

EIK seisukohad

Artikkel 13

Ilma et oleks vaja otsustada, kas kohtumenetlused kestsid kaebajate asjades ülemäära kaua, leidis EIK, et kaebajatel oli põhjendatud kaebus, sest riigisisesed kohtumenetlused olid kestnud 14 aastast kuni enam kui 20 aastani ning hõlmanud ühte kuni kolme kohtuastet. Seetõttu oli neil õigus tõhusale õiguskaitsevahendile selles küsimuses.

Kaebajate asjades tuginesid riigisisesed kohtud Pinto seaduse § 2 bis lõikele 3, et mõista välja hüvitis menetluste ülemäärase kestuse eest, püüdes samal ajal vältida mittevaralise kahju eest ülemäärase hüvitise maksmist. Valitsuse viidatud riigisisene kohtupraktika näitas aga selgelt, et riigisisesed kohtud ei olnud hinnanud *in concreto* (konkreetsel juhul), kas väljamõistetud hüvitis oli piisav ja asjakohane. See puudutas nii poolte kantud kahju suuruse kindlaksmääramist kui ka mittevaralise kahju hüvitise suuruse põhjendamist.

Selle asemel käsitasid riigisisesed kohtud seaduses sätestatud ülempiiri kohaldumisel sellest tulenevat summat automaatselt piisava hüvitisena, kontrollimata, kas väljamõistetud hüvitis vastas endiselt mõistlikult kohtupraktikas kujundatud standarditele või kas kaebajad olid esitanud argumente, mis võinuksid õigustada teistsugust hinnangut. Seega, kuigi kõnealune säte oli vormiliselt sõnastatud hüvitise suuruse piiranguna, oli selle sõnastus koos sellega, kuidas sätet kaebajate asjades tõlgendati ja kohaldati, viinud selleni, et piisavuse eeldus toimis praktikas siduva ja ümberlükkamatu eeldusena.

Kuna väljamõistetud hüvitisele kohaldati seaduses sätestatud ülempiiri, olid kaebajad saanud summad, mis olid märkimisväärselt väiksemad kui need, mida EIK oma väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tavaliselt määrab võrreldava kestusega menetluste puhul. Sellist hüvitist ei saanud kohtupraktikas

[1] Lühiülevaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd ja Eestiga seotud lahendid.

kujundatud standardeid arvestades pidada kaebuse esemeks oleva rikkumise kohaseks ja piisavaks heastamiseks.

Seetõttu ei veennud EIK-d valitsuse argument, et Pinto seaduse § 2 bis lõike 3 alusel määratud hüvitis oli kaebajate kannatustega võrreldes piisav ja proportsionaalne ning et seetõttu ei saanud neid enam käsitada rikkumise ohvritena. Seda põhjusel, et nende olukorda ei olnud individuaalselt hinnatud.

Järelikult oli Pinto seaduse § 2 bis lõiget 3 riigisisestes kohtutes praktikas tõlgendatud ja kohaldatud viisil, mis välistas kaebajatele tegelikult tekitatud kahju hindamise ning piiras neile kättesaadava hüvitise suurust. Selle tulemusel käsitati sätet ümberlükkamatu eeldusena, et väljamõistetud hüvitis kujutab endast menetluse ülemäärase kestuse piisavat heastamist. Seetõttu muutus Pinto seaduses ette nähtud õiguskaitsevahend konventsiooni artikli 13 tähenduses ebatõhusaks.

EIK tuvastas artikkel 13 rikkumise.

Artikkel 6 lõige 1

Kohus leidis samuti ühehäälselt, et kaebajate asjades oli menetluste ülemäärase kestuse tõttu rikutud konventsiooni artikli 6 lõiget 1.

Artikkel 41

Mittevaralise kahju hüvitamiseks määrati igale kaebajale summad vahemikus 6500 kuni 12 700 eurot, välja arvatud kaebajale kohtuasjas nr 44596/18.

Lahend (inglise keeles)
Kokkuvõte (inglise keeles)